

Slachtoffer 2117

Jussi Adler-Olsen

Slachtoffer 2117

Vertaald door Kor de Vries

2019 Prometheus Amsterdam

Opgedragen aan Sandra

Oorspronkelijke titel *Offer 2117*

© 2019 Jussi Adler-Olsen

© 2019 Nederlandse vertaling Uitgeverij Prometheus en
Kor de Vries

Omslagontwerp Robbie Smits

Foto auteur Robin Skjoldborg

Opmaak binnenwerk ZetSpiegel, Best

www.uitgeverijprometheus.nl

ISBN 978 90 446 4282 7

De vingers der verdronkenen

Het leven
van de handen
der
verdranken
is
langer dan onze geschiedenis
ver weg
en heel dichtbij
zien wij de verdronkenen
zien hun verlangen
naar leven en vrede

elke dag
zien wij het puntje
van hun vingertoppen
in zee verdwijnen
maar onze ogen
hebben geleerd om niet te zien

hun vingers stijgen op
uit zee
strekken zich uit
naar de hemel
ze zijn niet vochtig meer
de vingers der verdronkenen
zijn voor altijd uitgedroogd.

Falah Alsufi – dichter en uitgenodigde vluchteling uit Irak

Proloog

Een week voordat Assads familie Sab Abar verliet, nam zijn vader hem mee naar het indrukwekkende gekrioel van kraampjes met kikkererwten, granaatappels, bulgur, kruiden in felle kleuren en kake-lend, snaterend pluimvee dat op de bijl wachtte. Vervolgens legde zijn vader zijn handen op Assads schouders en keek hem met zijn peilloze, wijze ogen aan.

Hij zei: ‘Luister even goed, mijn zoon. Weldra zal je dromen over wat je vandaag ervaart, en er zullen vele nachten zijn als deze, voordat de hoop om deze geluiden en geuren te herbeleven zal vervagen. Dus kijk goed om je heen nu het nog kan en draag wat je ziet mee in je hart, want dan zal je het nooit helemaal verliezen. Dat is mijn advies aan jou, begrijp je dat?’

Hij omklemde zijn vaders hand stevig en knikte en deed alsof hij het begreep.

Maar Assad begreep het nooit.

I

Joan

Joan Aiguader was niet religieus. Hij vluchtte juist de stad uit wanneer de paasprocessies met in zwarte habijten geklede katholieken de Ramblas overspoelden, en hij was ook iemand die obscene beelden verzamelde van pausen en de drie koningen die hun behoefte zaten te doen. Maar ondanks deze blasfemische neiging had hij de laatste paar dagen verscheidene keren een kruisje geslagen, want als God toch bestond moest hij potdomme wel op goede voet met hem staan, zoals de dingen zich helaas hadden ontwikkeld.

Toen de ochtendpost eindelijk met de langverwachte envelop kwam, sloeg Joan nog een keer een kruisje, want de inhoud ervan zou zijn levenslot bepalen. Dat wist hij.

En nu, drie uur nadat hij de brief had gelezen, zat hij in een café in de wijk Barceloneta, rillend in de warmte, helemaal gebroken, zijn levensvonk gedoofd. Dertig jaar had hij geleefd met de lachwekkende hoop dat het geluk hem op zeker moment zou toelachen, maar na dit hier had hij de kracht niet meer om te wachten. Acht jaar geleden had zijn vader een elektriciteits snoer om zijn nek geslagen en zich opgeknoopt aan een waterleidingbuis in het wooncomplex waar hij beheerder was. Het kleine gezin was verslagen, en hoewel zijn vader nooit een zorgeloos persoon was geweest, begrepen ze het toch niet. Van het ene moment op het andere stonden Joan en zijn vijf jaar jongere zus er opeens alleen voor met een

moeder die nooit meer zichzelf werd. Joan knokte voor hen alle drie zo goed als hij kon. Op dat moment was hij nog maar vierentwintig en werkte zich bijna halfdood met zijn opleiding tot journalist en een heleboel onderbetaalde bijbaantjes, zodat ze rond konden komen. Maar het jaar erna kwam het definitieve keerpunt in zijn leven, toen zijn moeder een overdosis slaappillen nam en zijn zus een paar dagen later hetzelfde deed.

Pas nu, nu hij terugdacht, was het logisch dat hij niet meer kon. Gaandeweg was het leven voor het gezin Aiguader uitzichtloos geworden, en de duisternis had hen allemaal gegrepen. Hem binnenkort ook. Dus afgezien dan van korte geluismomenten en kleine overwinningen was het een leven vol ramspoed, en binnen één maand was zijn vriendin vertrokken en was zijn baan door het putje gegaan.

Verdomme nog aan toe. Waarom jezelf pijnigen, als alles zo zinloos was?

Joan stopte zijn hand in zijn zak en keek met een schuine blik naar de barkeeper achter de bar.

Kon ik maar met een overgebleven restje zelfrespect een eind aan mijn leven maken en gewoon voor mijn koffie betalen, dacht hij terwijl hij naar de laatste druppel keek die nog in het kopje zat. Maar zijn broekzak was leeg en de mislukte projecten en ambities van zijn leven passeerden in een eindeloze reeks de revue. Al die verwoeste relaties en continu zakkende lage standaarden tijdens zijn gehele leven waren plotseling te zwaar geworden om te negeren.

De bodem was bereikt.

Twee jaar geleden, toen een andere zware depressie in zijn geest huishield, had een waarzegster uit Tarragona hem verteld dat hij op een mooie dag over niet al te lange tijd met zijn ene been in het graf zou staan, maar dat een licht midden op de dag hem dan zou redden. Ze was zeer overtuigend geweest en tot nu toe had Joan zich aan deze voorspelling vastgeklampt, maar waar was in hemelsnaam dat licht gebleven? Hij kon niet eens met enige waardigheid uit zijn caféstoel opstaan. Hij kon niet eens een paar euro voor zijn *cortado* neertellen. Zelfs de smerige bedelaars die op het trottoir bij El Corte Inglés zaten en hun hand ophiielden konden genoeg geld bij elkaar leggen om een espresso te kopen, ja, zelfs degenen die in hun sjofele kleren samen met hun honden op de tegels bij de ingang van de banken lagen te slapen konden dat.

Dus hoewel de intense blik van de waarzegster hem had verleid en hem hoop voor de toekomst had gegeven, had ze het gruwelijk bij het verkeerde eind, en nu was het uur van de afrekening aangebroken, dat stond zo vast als een huis.

Met een zucht liet hij zijn blik vallen op het stapeltje enveloppen dat op het cafétafeltje lag als een getuigenis van de hopeloze situatie waarin hij zichzelf onherroepelijk had gemanoeuvreed. De vensterenveloppen thuis kon hij natuurlijk negeren, want ook al had hij al maandenlang geen huur betaald, niemand kon hem zijn huis uitzetten vanwege de manier waarop de krankzinnige Catalaanse woningwetten in elkaar zaten. Waarom zou hij zich ook zorgen maken over zijn gasrekeningen als hij al sinds kerst niet meer had gekookt? Nee, het waren deze vier enveloppen voor hem die hem de definitieve dolkstoot hadden gegeven.

In de relatie met zijn ex-vriendin had Joan steeds opnieuw stabiliteit en beterschap beloofd, maar geld kwam er nooit en uiteindelijk kreeg ze er genoeg van hem te verzorgen en vroeg ze hem te vertrekken. In de weken daarna had hij de volhardende crediteuren buiten de deur weten te houden met toezeggingen dat wanneer hij de betalingen voor zijn laatste vier essays had ontvangen, hij hen allemaal makkelijk kon betalen. Was hij soms niet bezig een reeks geniale teksten te schrijven? Waarom zou hij daar dan niet op kunnen rekenen?

Hier op tafel lagen de afwijzingen, die aarzelend, vaag, ontwijkend noch indirect waren, maar net zo onbarmhartig en precies als het moment waarop de matador in de tercio de muerte zijn degen in het hart van de stier jaagt.

Joan bracht het kopje naar zijn gezicht om te blijven hangen bij het vervliegende aroma en liet toen zijn blik glijden over de palmbomen op het strand en het kleurenfestijn van de badgasten. Het was nog steeds niet zo heel lang geleden dat Barcelona was lamgelegd vanwege de krankzinnige autorit van een gestoorde gek op de Ramblas of het neerknuppelen van gewone burgers voor de stemlokalen door de centrale regering en toch leek dit nu allemaal aan de kant geschoven, want de aanblik die hem in de trillende hitte tegemoetkwam, was een gekrioel van vrolijke mensen. Hun hoofden zaten vol met hun eigen onbezorgde gejoel en gegil, van vochtige

huid en sensuele blikken. Even leek de stad herboren en haast spottend, terwijl hij hier zat en tevergeefs naar de lichtgevende, leidende ster van de waarzegster speurde.

De afstand van het café waar Joan zat tot de spelende kinderen aan de waterkant was onweerstaanbaar klein. In minder dan een minuut zou hij langs de zoonaanbieders het water in kunnen sprinten, in de schuimende golven duiken en een paar keer snel en definitief kunnen inademen. Met alle hectiek op het strand zou niemand letten op een mafkees die zich met al zijn kleren aan in het water stortte. In minder dan honderd seconden vanaf nu zou hij zijn leven achter zich kunnen laten.

Ondanks een zwaar bonzend hart lachte Joan bitterzoet bij de gedachte. De mensen die hem kenden, zouden ongelooflijk in de war zijn. Dat een mislukking als Joan Aiguader in staat was zichzelf van het leven te beroven? Hij, de grijze, karakterloze journalist die niet de ballen had om zich in een discussie te onderscheiden.

Joan woog de enveloppen in zijn hand. Het was slechts een paar honderd gram extra vernedering boven op allerlei andere ellende in zijn leven, dus waarom daarover janken, hij had het besluit toch al genomen? Zo dadelijk zou hij de ober vertellen dat hij niet kon betalen en dan zou hij het op een lopen zetten naar het strand, ondanks de protesten achter zich, en zou hij ernst maken met zijn plan.

Hij spande zijn kuitspieren en maakte zich klaar om te verdwijnen, toen een paar strandgasten in badkleding zo plotseling overeind kwamen dat hun barstoelen achterovervielen.

Joan draaide zijn gezicht naar hen toe. De ene staarde uitdrukingsloos naar het tv-scherm dat aan de muur hing, terwijl de ander zijn blik over het strand liet glijden.

‘Zet eens harder!’ riep de man bij het scherm.

‘Hé, kijk! Ze staan verdorie daarbeneden aan de promenade,’ riep de ander en hij wees naar een mensenmenigte die zich buiten verzamelde.

Joan volgde zijn blik en zag een tv-ploeg die zich had opgesteld voor de drie meter hoge zuil die de gemeente een paar jaar geleden had laten plaatsen. Het onderste deel van de zuil was van metaal, maar bovenaan branden vier getallen op een digitale display. Joan had lang geleden de tekst op de zuil gelezen, die uitlegde dat deze

tot doel had de telling bij te houden van de arme vluchtelingen die sinds de jaarwisseling in de Middellandse Zee waren verdronken.

Badgasten in shorts en badpakken liepen als door een magneet aangetrokken naar de cameraploeg toe, en een paar lokale knapen stoven vanuit de Carrer del Baluard rechtstreeks op het spektakel af. Misschien hadden ze het op tv gezien.

Joan richtte zijn aandacht op de ober, die als een robot een glas stond af te drogen met al zijn zintuigen op de tv gericht. Een tekst op het scherm kondigde breaking news aan en toen stond Joan op uit zijn stoel en liet zich stilletjes meetrekken naar de promenade.

Hij was per slot van rekening nog steeds in leven – en per slot van rekening toch ook journalist.

De hel kon nog wel even wachten.

2

Joan

Ongevoelig voor joggers, skaters en de consternatie om haar heen stond de vrouwelijke reporter voor de hoge zuil en was zich ten volle bewust van haar pluspunten. Ze gooide even met haar haar, bevochtigde haar lippen en bracht toen de microfoon ernaar toe, terwijl de mannen en de jongens van zo-even er met open mond en de blik aan haar borsten gekleefd bij stonden. Dan waren ze dus niet echt voor haar boodschap gekomen.

‘We weten niet precies hoeveel mensen onderweg zijn verdronken op hun vlucht naar het Europa dat voor deze arme stakkers symbool staat voor paradijs en vrijheid,’ zei ze. ‘Maar de laatste jaren ligt het getal op vele duizenden, en alleen al dit jaar zijn er meer dan tweeduizend omgekomen.’

Ze draaide een stukje, terwijl ze naar de digitale cijfers op het display boven aan de zuil wees.

‘Hierboven zien we het getal dat ons vertelt hoeveel vluchtelingen er in de loop van dit jaar tot vandaag in de Middellandse Zee zijn verdronken. Op hetzelfde tijdstip vorig jaar waren er nog meer mensen verdronken en het volgend jaar wordt waarschijnlijk net zo erg. Het stemt zeker tot nadenken dat, hoewel dit onbegrijpelijke, vreselijke getallen zijn, de wereld – jij en ik – er volstrekt achteloos voor kiest de andere kant op te kijken, zolang deze dode mensen volstrekt anoniem blijven.’

Ze richtte haar blik rechtstreeks tot de camera, met dramatische, zwartomlijnde ogen. ‘Want is dat niet wat wij doen en vooral de rest van de wereld doet? Wij negeren het gewoon. Als tegenreactie daarop, ja, je kunt bijna zeggen uit protest, willen wij ons hier bij *TV11* in onze komende reportages uitsluitend concentreren op een van de omgekomenen, namelijk de man die zeer onlangs op een strand op Cyprus, in het oostelijke deel van de Middellandse Zee, aan land is gespoeld. Wij willen laten zien dat deze vluchteling een echt mens van vlees en bloed was.’

Ze keek op haar fonkelende horloge. ‘Minder dan een uur geleden dreef het lichaam van deze arme man in de branding en spoelde aan op het strand, tussen relaxte, zomerse badgasten, precies als hier om ons heen op *Platja de Sant Miquel*.’ Ze maakte een armbeweging langs de zonaanbieders, zodat je kon zien wie ze bedoelde.

‘Beste kijkers, de jongeman over wie ik het heb, was de eerste wiens lichaam vanochtend op het populaire badstrand *Ayia Napa* op Cyprus aanspoelde, en met hem steeg het getal op de zuil hier op het strand naar 2080. Zo veel mensen zijn er alleen al dit jaar omgekomen.’ Ze hield een kunstmatige pauze en keek toen omhoog naar het grote, verlichte getal. ‘Het is slechts een kwestie van tijd voor het getal verder stijgt. Maar het eerste slachtoffer vanochtend was een donkere, wat jongensachtige knul in een tweekleurig *Adidas*-shirt en met afgetrapte schoenen. Waarom moest hij zijn leven laten op de Middellandse Zee? Als wij uitkijken over de vreedzame, azuurblauwe golven hier in *Barcelona*, kunnen we ons dan voorstellen hoe diezelfde zee duizend kilometer hiervandaan op dit moment de dromen van hoopvolle vluchtelingen over een beter leven verbrijzelt?’

Ze hield een onderbreking in haar woordenstroom, toen haar producer overschakelde naar een paar opnames van Cyprus. De strandgasten konden het volgen op de monitor die naast de cameraman stond. De aanblik deed hun gezoem onmiddellijk verstommen. Het waren heftige beelden van het dode lichaam van een jongeman die op zijn buik in de golven aan het strand wiegde, tot een paar ziekenbroeders hem aan land wisten te trekken en om te keren. Toen werd er teruggeschakeld en zag je de reporter in *Barcelona* weer op de monitor. Een paar meter ervandaan stond zij en ze was klaar om het item af te sluiten.

‘Over een paar uur weten we meer over deze jongeman. Wie hij was, waar hij vandaan kwam en wat zijn verhaal is. We gaan na de reclame verder met deze zaak. In de tussentijd stijgt het getal hier achter mij gestaag.’ Ze sloot af door omhoog te wijzen naar het lichtgevende getal en ernstig in de camera te kijken, tot de cameraman ‘dankjewel’ zei.

Joan keek snel glimlachend om zich heen. Dit zou groot kunnen worden! Maar zat er tussen de honderden gezichten achter hem daadwerkelijk geen enkele vertegenwoordiger van de media behalve de televisieploeg en hijzelf? Zou het hem voor een keer gelukt zijn om op het juiste moment te komen? Stond hij hier daadwerkelijk met een verhaal waarvan hij vermoedde dat het groot kon worden?

Zo’n sterk buikgevoel had hij nooit eerder gehad.

Wie kon zich zo’n mogelijkheid laten ontglippen?

Joan keek naar het lichtgevende display.

Zojuist was het aantal verdronkenen 2080 en nu stond er 2081. En net als de jongens die naar de borsten van de reporter stonden te kijken, terwijl zij een sigaret opstak en een paar woorden met de cameraman wisselde, bleef ook Joan staan.

Tien minuten geleden was hij vastbesloten om een persoonlijke bijdrage te leveren aan de statistiek van mensen die in de Middellandse Zee waren verdronken, maar nu was zijn blik vastgenageld aan de lichtgevende cijfers. Hun verpletterende boodschap was zo aanwezig en werkelijk dat het hem duizelig en onpasselijk maakte. Hier had hij zojuist gestaan met een kinderlijke focus op zichzelf, vervuld van zelfmedelijden en berusting, terwijl er ondertussen mensen waren die op zee voor hun leven vochten. Vochten! Dat was een woord dat hem hard raakte en plotseling begreep hij wat hij had ervaren en waarin hij was meegetrokken. Ja, hij moest er bijna door huilen van opluchting. Hij was zo dicht bij de dood geweest en toen kwam het licht hem redden, precies zoals de waarzegster hem had voorspeld. Het licht dat hem zin en reden moest geven om te leven, het licht van de digitale cijfers vóór hem die getuigden van de rampspoed van anderen en een tot nu toe ongeschreven, geweldig verhaal liet beginnen. Dat alles realiseerde hij zich.

Zoals voorspeld werd zijn voet op het allerlaatste moment uit het graf omhooggetrokken.

De daaropvolgende uren werden hectisch voor Joan, want hij had een plan bedacht dat zijn carrière moest redden en daarmee ook zijn hele bestaansbasis en verdere leven.

Daarom checkte hij de vertrekkende vluchten naar Cyprus en stelde vast dat hij met een vlucht naar Athene om 16.45 uur, hij een lijnvlucht naar de luchthaven van Larnaca kon halen zodat hij er rond middernacht op het strand van Ayia Napa kon staan.

Hij staarde even naar de ticketprijs. Bijna vijfhonderd euro voor zowel de heen- als de terugvlucht, precies zo'n bedrag dat hij niet had. Daarom verschaftte hij zich een halfuur na zijn besluit toegang tot de groentezaak van zijn ex-vriendin. Hij opende de achterdeur met de sleutel die ze hem de laatste paar weken had gesmeekt terug te geven en liep doelgericht naar het kistje met bankbiljetten dat ze achter de toonbank onder een paar groentemanden verstopte.

Over twintig minuten zou ze terugkeren van haar siësta en de schuldbekentenis lezen die hij op de toonbank had gelegd, en over twintig minuten zou hij met bijna zestienhonderd euro op zak op het vliegveld staan.

Het geschreeuw vanaf het strand in Ayia Napa op Cyprus doorsneed de zee van licht die de vele opgestelde schijnwerpers over het schouwspel en de schuimtoppen van de gitzwarte golven wierpen. In het zand, een paar meter bij een stel geüniformeerde reddingswerkers vandaan, lag een rij dode lichamen naast elkaar, hun gezichten afgedekt met grijze, wollen dekens. Het was een gruwelijke, maar vanuit het standpunt van een journalist ook fascinerende aanblik.

Streng bewaakt door de politie stonden vijftien meter verder het land op een groep van twintig, dertig geschokte mensen, radeloos, uitgeput en rillend van de kou, al waren ze gewikkeld in dezelfde dekens als die over de gezichten van de doden waren gelegd. Een stil, vertwijfeld huilen over het gebrek aan genade door de werkelijkheid verspreidde zich onder hen.

‘Daar staan de gelukkigen,’ zei iemand als een reactie op Joans onderzoekende blik. ‘Zij droegen reddingsvesten en zijn een flink eind op zee door boten opgevist. Het is nog maar een halfuur geleden dat onze mensen ze vonden, dicht op elkaar als een school vissen, zodat ze niet uiteendreven.’

Joan knikte en deed voorzichtig een paar stappen in de richting van de levenloze lichamen. Een paar politiemannen wilden hem wegsturen, maar toen hij hun zijn perskaart liet zien, richtten ze hun autoriteit en vermaningen op de opdringerige toeristen en feestvierders in strandkleding die probeerden alles met hun flitsende smartphones vast te leggen.

Harteloze lui, dacht Joan toen hij zijn camera pakte.

Hij verstond geen Grieks, maar de lichaamstaal van de reddingswerkers was overduidelijk. Momenteel gebaarden ze driftig en wazen naar een paar lome golftoppen, terwijl een collega het licht van de schijnwerper stuurde naar het object dat op de golven naar de kust dreef.

Toen het lichaam twintig meter van het strand verwijderd was, waadde een van de reddingswerkers ernaartoe en begon eraan te sjorren alsof het een stapel vodden was. Terwijl het levenloze lichaam half het strand op werd getrokken, begonnen een paar overlevenden te jammeren.

Joan draaide zich om naar de groep. Het gejammer kwam van twee vrouwen die kromgebogen en met hun handen voor hun gezichten uit alle macht probeerden te begrijpen waar ze getuige van waren. Het was een triest gezicht. Een man met een zwarte, wilde, volle baard naast hen probeerde hardhandig hun reactie te laten ophouden, maar dat veranderde niets aan hun luide vertwijfeling, die alleen maar erger werd toen een jonge, kaalgeschoren man in een blauwe uniformjas naar voren sprong en het dode lichaam van heel dichtbij fotografeerde. Hij zag er officieel uit en moest waarschijnlijk elke afzonderlijke berging documenteren, dus Joan nam een foto van hem en knikte hem voor de zekerheid toe, alsof hij speciale toestemming had om daar te zijn. Er waren gelukkig geen andere mensen van de pers aanwezig.

Toen draaide hij zich om en nam een reeks foto's van de huilende vrouwen in de groep, want journalistiek gezien werkte zwaar verdriet dat de lezer recht in zijn gezicht geslingerd kreeg altijd goed, ook al was dat niet zijn eigenlijke missie. Hij wilde precies hetzelfde doen als de tv-zender in Barcelona. Aan het licht brengen, uitwerken, choqueren en delen.

Want deze verdrinkene was, hoe ongelukkig dat ook leek, zijn heel persoonlijke trofee: hij wilde proberen een dode persoon tot

leven te wekken en dat niet alleen voor een kleine kring Catalaanse krantenlezers. Het moest voor de hele wereld zijn, net als toen een paar jaar geleden dat driejarige Syrisch-Koerdische jongetje verdronk. Hoe afschuwelijk het allemaal ook was, hij zou het lot van een individuele persoon onder de aandacht brengen en dat zou hem rijk maken en respect opleveren. Dat was het plan.

Hij stond een ogenblik stil. Het gegil op de achtergrond was heel werkelijk, dat hoorde je niet met dezelfde intensiteit als toen *TVII* beelden van Aya Napa in Barcelona had getoond. Zoiets gaf kleur en een gevoel van waarheid en alle goede dingen die nodig waren om een verhaal boven andere verhalen te laten uitstijgen. Maar verwarrend genoeg voegde het ook iets anders toe. Hij kende het gevoel wel uit andere contexten, maar hij vond dat het hier niet thuis hoorde. Waarom zou hij zelfverwijt voelen over wat hij deed. Hij was toch met iets heel bijzonders bezig? Of toch niet?

Opeens voelde zijn camera zwaarder aan. Iets bijzonders, had hij gedacht. Had hij eigenlijk niet gewoon het concept van *TVII* gestolen? Want ongeacht of hij ter plekke researchte of niet, wat maakte het dan tot iets bijzonders? Hij was eigenlijk maar gewoon een copycat, waarom gaf hij dat niet gewoon toe?

Joan schudde het van zich af. Copycat, en wat dan nog? Als hij het maar authentiek genoeg deed, wie zou er dan over kunnen klagen?

Zo meteen, als hij de berging van het dode lichaam van de man in beeld had gebracht, zou hij zich tot de huilende vrouwen wenden in een poging erachter te komen waarom dit nou juist hen zo hard raakte, of ze de verdrinkene persoonlijk kenden, zodat er details kwamen over zijn identiteit en over waarom hij was gevlucht. Waar kenden de overlevende vrouwen op het strand hem van? Waarom stierf hij en waarom stierven niet zij? Was hij zwak geweest? Was hij een fatsoenlijk mens? Had hij kinderen?

Joan deed een stap in de richting van het lichaam en stond klaar hem te fotograferen, zoals hij daar met afgewend gezicht in de deining van het water lag. De kleding van de man was onbestemd en om het lichaam heen gewikkeld, alsof het een soort klederdracht was. Toen trok een van de reddingswerkers het lichaam helemaal uit het heen en weer bewegende water.

Joan was dicht in de buurt van het lichaam, toen het een stukje werd gedraaid, en toen bleef hij abrupt staan.

Met de laatste ruk aan de armen draaide het hoofd, zodat Joan tot de ontdekking kwam dat het niet het dode lichaam van een man betrof, maar dat van een oudere vrouw.

Hij kneep zijn ogen samen. Nog niet eerder was hij geconfronteerd met een zo aanwezige dood, het was echt onprettig. Hij had verkeersslachtoffers en bloederig asfalt gezien en knipperende blauwe zwaailichten van ambulances die tevergeefs te hulp waren geschoten, en in zijn korte periode als rechtbankverslaggever was hij ook in de mortuaria van de stad geweest. Maar in vergelijking met die doden ontroerde het lot van deze weerloze vrouw hem veel dieper. Ze was op zo'n hoopvolle, lange reis geweest en dan met deze tragische afloop. Welk bijzonder, fantastisch verhaal kon daaruit voortkomen?

Hij ademde de vochtige zeelucht diep in zijn longen en hield zijn adem in, terwijl hij over de nachtzwarze zee uitkeek om zich niet door zijn gevoel te laten meesleuren. Want te midden van deze rampspoed was het zonder twijfel een scoop dat de dode geen man, jonge vrouw of kind was. Intuïtief wist hij gewoon dat een oudere vrouw als slachtoffer veel verkoopbaarder was. Wie zag niet het zinloze en groteske van dit ongelukkige lot? Zo'n lang leven en dan zo'n vreselijke dood.

Na een ogenblik verzoende Joan zich met de gedachte, en daarna richtte hij de camera op de dode en activeerde *high speed mode*, drukte na een paar seconden op de videoknop en bewoog om het lichaam heen zodat alle details werden vastgelegd voordat de reddingswerkers hem konden tegenhouden.

Ondanks het verblijf van het lichaam in het zoute water en de ontberingen tijdens de tocht over het water was het eenvoudig voor je te zien dat de vrouw uit de betere klasse afkomstig was, ook daar zaten gegarandeerd meer verkoop en betere beelden in. Hoe vaak had je niet onwaarschijnlijk zwaarbeproeft mensen in versleten kleren gezien, getekend door de ontberingen van een lange reis? Deze vrouw daarentegen was smaakvol gekleed, haar lippenstift was nog steeds lichtrood en haar oogschaduw enigszins intact. Ze was knap geweest. Ze was zo rond de zeventig, had haar schoenen verloren en haar bontjas was gescheurd, dat had hem eerst op het verkeerde been gezet. Je zag duidelijk de rimpels, die in de lengte over haar gezicht liepen en ongetwijfeld blijk gaven van een reeks

beproevingen die de reden waren dat ze deze wanhopige uitweg had gekozen, en toch kwam ze opvallend waardig over.

‘Weten we waar deze mensen vandaan komen?’ vroeg hij in het Engels aan een gezaghebbende man in burger die bij het lichaam knielde.

‘Ik vermoed uit Syrië, gezien de stroom vluchtelingen van de laatste paar dagen,’ zei hij.

Joan draaide zich om naar de overlevenden. Donkere huidskleur, maar slechts ietsje donkerder dan de Grieken, dus Syrië leek een plausibele gok.

Hij keek naar de rij lichamen in het zand en telde ze. Er waren zevenendertig lichamen. Mannen, vrouwen en wellicht een enkel kind. Joan dacht aan de zuil in Barcelona aan de andere kant van de Middellandse Zee, waar het getal 2117 vannacht zou oplichten. Wat een zinloze verspilling van mensenlevens.

Hij haalde zijn notitieblok tevoorschijn en schreef de datum en het tijdstip op om tenminste het gevoel te krijgen dat hij was begonnen met datgene wat hem bij de afgrond moest weghalen en hem een nieuw levensfundament moest verschaffen. Het moest een artikel worden over de onopvallende dode, niet over een vitale volwassene in de bloei van zijn leven of over een weerloos kind, maar over een oude vrouw die kortgeleden was verdronken. Over iemand die net als de 2116 eerdere slachtoffers die dit jaar ook de overkant van de Middellandse Zee niet in levenden lijve hadden weten te halen.

Hij krabbelde zijn kop op het papier: *Slachtoffer 2117* en richtte vervolgens zijn blik op het groepje overlevenden en de vrouwen die hadden gejammerd. Er waren nog steeds vele gekwelde gezichten en rillende lichamen die zich aan elkaar vastklampten, maar de twee vrouwen en de man met de grote baard waren verdwenen. In plaats daarvan stond op dezelfde plek nu de man in de blauwe uniformjas die zo-even naast Joan had staan te fotograferen.

Joan stopte zijn notitieboekje in zijn zak en wilde een paar close-ups maken van het gezicht van de vrouw, toen haar open, heldere blik hem trof.

Waarom is dit gebeurd? vroegen haar ogen.

Joan deinsde achteruit. In zijn wereld waren esoterische fenomenen lachwekkend, maar nu trilde zijn hele lichaam. Het was alsof de

vrouw met hem in contact probeerde te komen. Hem wilde laten begrijpen dat hij niets begreep en dat het niet oké was.

Joan kon niet wegkijken, want steeds weer verschenen er nieuwe vragen in deze mooie, levendige ogen.

Wie ben ik, Joan?

Waar kom ik vandaan?

Wat is mijn naam?

Joan ging op zijn knieën voor haar zitten.

‘Daar kom ik wel achter,’ zei hij terwijl hij haar ogen sloot. ‘Dat beloof ik.’